

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/110/2023
Identifikačné číslo spisu: 3719202285
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3719202285.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyň 1/ Q. Š. rod. Š.Á., narodená XX. U. XXXX, bytom W. X 2/ Q. S. rod. Š.Á., narodená XX. U. XXXX, bytom X. XXX 3/ U. B. rod. Š., narodená XX. K. XXXX, bytom W. X, všetky zastúpené Mgr. Pavlom Dudíkom, advokátom, Jilemnického 2, Trenčín, IČO: 52 864 294, proti žalovanému: Y. Q., narodený XX. E. XXXX, O. XXX, zastúpený JUDr. Štefániou Harciníkovou, advokátkou, Saleziánska 4, Žilina, IČO:42 386 811, o určenie vlastníctva, vedenom na bývalom Okresnom súde Považská Bystrica, pod sp. zn. 13C/34/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu Trenčína zo 07. decembra 2022 sp. zn. 5Co/76/2022, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 07. decembra 2022 sp. zn. 5Co/76/2022 v spojení s uznesením Okresného súdu Trenčín z 05. júna 2023 č. k. PB - 13C/34/2019 - 242 a v rozsahu zrušenia v r a c i a vec Krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. apríla 2022 č. k. 13C/34/2019-155 rozhodol tak, že: U r č u j e, že do dedičstva po poručníkovi, E. Š., narodenému XX. XX. XXXX, zomr. dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom W. X, p a t r í spoluvlastnícky podiel 1/12-iny k pozemkom zapísaným na LV č. XXXX, k. ú. W. ako KNC 47/2 orná pôda o výmere 2 158 m², KNC 47/3 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 69 m², KNC 47/4 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 31 m².(výrok I.) Žalobkyne m a j ú voči žalovanému n á r o k na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorú náhradu trov konania je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyniam do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške trov konania, ktoré po právoplatnosti rozhodnutia vydá súdny úradník. (výrok II.)

1.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že: z výpisu z LV č. XXXX mal súd za preukázané, že žalovaný je vlastníkom nehnuteľností v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica a to parciel registra „C“ parc. č. 47/2 o výmere 2 158 m², orná pôda, parc. č. 47/3 o výmere 69 m², zastavaná plocha a nádvorie a parc. č. 47/4 o výmere 31 m², zastavaná plocha a nádvorie. Titulom nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaného je Osvedčenie o vydržaní č. N 90/2009, NZ 27969/2009 zo dňa 19. 08. 2009 - Z 1797/09 - 64/09 p.z.

1.2. Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 01. 08. 2007 je zrejmé, že okrem iného bol neb. E. Š.

spoluvlastníkom v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parcely registra „E“ s parc. č. 293/1 o výmere 18 872 m², orná pôda. Titulom nadobudnutia je - 180/2001 Rozhodnutie OU podľa § 11 zák. 180/95, KV 350, Rozhodnutie o schv. ROEP č. A-1/03.

1.3. Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 01. 07. 2015 je zrejmé, že okrem iného bol neb. E. Š. spoluvlastníkom v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parcely registra „E“ s parc. č. 293/1 o výmere 16 614 m², orná pôda. Titulom nadobudnutia je - 180/2001 Rozhodnutie OU podľa § 11 zák. 180/95, KV 350, Rozhodnutie o schv. ROEP č. A-1/03. Žalovaný bol spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti v podiele 7/60.

1.4. Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 12. 08. 2019 je zrejmé, že okrem iného je žalovaný spoluvlastníkom v podiele 7/60 a žalobkyňa 1/ je spoluvlastníčkou v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parcely registra „E“ s parc. č. 293/1 o výmere 16 614 m², orná pôda.

1.5. Z predložených listín z pozemno-knižnej dokumentácie je zrejmé, že pozemok parc. reg. E KN č. 293/1 (ako aj ďalšie pozemky č. 232, 294, 296 a 332) bola zapísaná v Pozemkovej knihe vo vl. č. 12 a dňa 23. 01. 1952 došlo podľa návrhu k zápisu parciel č. 293, 294 a 296 odpísaných z protokolu č. 12 tejto knihy pre doterajších vlastníkov došlo k zmene: 1/ Q.Y. Q., rod. V. v 15/60, 2/ X. V. v 15/60, 3/ Q. O. rod. Š. v 5/60, 4/ Z. S.S., rod. Š. v 5/60, 5/ U. Š. v 5/60, 6/ V. Š. v 5/60, 7/ B. Š. v 5/60, 8/ S. S., rod. Q. v 1/60, 9/ S. Q. v 1/60, 10/A. Q. v 1/60, 11/ U. Q. v 1/60 a 11/ malol. V. Q.Y. v 1/60 titulom dedenia.

1.6. Podľa dedičského rozhodnutia Štátneho notárstva v Považskej Bystrici č. D326/67 zo dňa 27. 12. 1967 po poručiťke Q. O., rod. Š., nar. XX. XX. XXXX, zomr. dňa 26. 03. 1967 a/ sú preberateľmi 1/6 domu č. 23, 1/6 kamenej maštale a 1/6 stav. Pozemku ku dom a pod stodolou (bez stodole) v preberacej hodnote Kčs 500,- sú dedičia zo zákona III. skupiny súrodenci poručiťky: U. Q.T., rod. Š., nar. XX. XX. XXXX a V. Š. po 1 k podielu poručiťky. Po b/ preberateľkou 3 meríc pol. pôdy v súkromnom užívaní a 1 merice lesa v užívaní štátnych lesov v k. ú. W. v preberacej hodnote Kčs 1 300,- je vyššie uvedená dedička U. Q., rod. Š. v celom podiele poručiťky a c/ U. Q. je povinná zaplatiť V. Š. Kčs 200,- len na prípad vrátenia lesov do úplného súkromného užívania.

1.7. Svedok B. Q., nar. XX. XX. XXXX vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedol, že parcelu, ktorú daroval synovi mu predtým dala jeho matka okolo roku 1985. Nemali medzi sebou nijakú zmluvu, nakoľko tieto pozemky rozdeľoval dedko žalobkyni a žalobkyne s tým súhlasili. Taktiež uviedol, že v minulosti sa zmluvy nespisovali, dohodli sa iba ústne a v živote s tým nemali žiadny problém. Svedok uviedol, že využíval pozemok po Š.U. S., ďalej po U. Š. a po O. Q.. Na otázku, či užívali tie 3 diely parcely do roku 1999 sami alebo si ju s niekým rozdelili a s kým uviedol, že nehnuteľnosti si rozdelil s bratom V. Q., ktorý využíval pozemok po S. Š. a svedok užíval nehnuteľnosť po svojej matke U. Š., ktorý pozemok mu matka dala po vojne v 69. roku. Najskôr mu dala jednu časť v roku 1969 a následne keď zomrela po nej zdedil všetky ostatné diely, ktoré vlastnila. Po darovaní svojho podielu synovi nenadobudol už žiadny nový pozemok a v roku 2005 zdedil pozemok po jeho matke U. Q., ktorý pozemok hneď daroval svojmu synovi - žalovanému a to zmluvou.

1.8. Na základe vykonaného dokazovania a v súvislosti s rozhodnutím odvolacieho súdu zo dňa 26. 10. 2021, č. k. 5Co/11/2021 - 129, ktorým je súd prvej inštancie viazaný, dospel tunajší súd k záveru, že žaloba je dôvodná. Súd posúdil žalobu podľa § 137 písm. c) CSP a teda najskôr skúmal, či je na žalobe naliehavý právny záujem. Vzhľadom na petit žaloby t. j. že žalobkyne sa domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťkovi E. Š., súd usúdil, že naliehavý právny záujem v tejto žalobe je daný. Skutočnosť, že prípadné určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po E. Š.U., nemôže vyvolať zmenu v zápise vlastníkov v katastri nehnuteľností, nemôže viesť striktné k záveru, že sa tým žiadnym spôsobom nezmení právne postavenie žalobkyni. Naopak, práve meritórne posúdenie existencie vlastníctva právneho predchodcu žalobkyni k sporným nehnuteľnostiam môže zmeniť právne postavenie žalobkyni, keďže jedine úspech žalobkyni v konaní o ich žalobe im umožní uplatnenie svojich prípadných nárokov voči subjektom, ktoré boli alebo sú stále vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti (pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky ÚS 4822013-50 zo dňa 11. 12. 2013).

1.9. Keďže mal súd vyriešenú procesnú otázku ohľadom naliehavého právneho záujmu, tak posudzoval samotné merito veci. Súd teda skúmal, či žalovaný splnil zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Zároveň súd žalovanému umožnil v zmysle rozhodnutia odvolacieho

súdu odstrániť rozpory v jeho tvrdeniach o okolnostiach predchádzajúcich tvrdenému vydržaniu vlastníckeho práva (t. j. v žiadosti o vydanie osvedčenia a v samotnom osvedčení, resp. vo vyjadreniach v tomto spore) a doplniť rozhodujúce skutkové tvrdenia o jeho vydržaní vlastníckeho práva a ich preukázanie.

1.10. Súd má za to, že v konaní bolo preukázané, že právny predchodca žalobkyní E. Š. bol pred svojou smrťou podielovým spoluvlastníkom parcely reg. E č. 293/1 (vyplýva to z LV č. XXXX) a z tejto parcely bola ešte za jeho života geometrickým plánom vytvorená samostatná parc. reg. C č. 47/2 zaevidovaná v katastri nehnuteľností ako výlučné vlastníctvo žalovaného titulom vydržania vlastníckeho práva a to na základe Osvedčenia vyhlásenia o vydržaní N 90/2009 zo dňa 19.08.2009.

1.11. Vyhlásenie žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva (bez ohľadu na to, že má formu Notárskej zápisnice) nijako nepreukazuje, či boli splnené zákonné podmienky vydržania stanovené v § 134 ods. 1 OZ. Rovnako o splnení týchto podmienok nesvedčia ani vyhlásenia podielových spoluvlastníkov parc. reg. E č. 293/1, že k vzniku jeho vlastníckeho práva nemajú výhrady. Súd má za to, že takéto vyhlásenia nesvedčia o tom, že žalovaný, resp. jeho právni predchodcovia predmetnú nehnuteľnosť oprávnene držali, z akého dôvodu, po akú dobu a že neboli v držbe rušení. Žalovaný podľa názoru súdu v konaní nepreukázal dobromyseľnosť držby predmetných nehnuteľností ním a ani jeho právnymi predchodcami, nakoľko počas celého konania tvrdil, že zmluvy týkajúce sa predmetných nehnuteľností medzi jeho právnymi predchodcami nemali písomnú formu a išlo len o ústne zmluvy, čo potvrdil aj svedok B. Q. (otec žalovaného). Súd uvádza, že už v roku 1970 (kedy malo prísť podľa žalovaného k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva) ako aj v roku 1999 (kedy mu mal jeho otec darovať sporné nehnuteľnosti) bola v zmysle zákona vyžadovaná písomná forma právnych úkonov o prevode nehnuteľnosti ako aj dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva s následkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu v prípade jej nedodržania. A preto absencia týchto zmlúv vyvoláva pochybnosť o dobromyseľnej držbe na strane žalovaného. S poukazom na ustálenú súdnu prax, najmä na rozhodnutie NS SR R 74/2015, oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. 12. 1991 (aj v nasledujúcich zneniach) na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme.

1.12. Hoci žalovaný vo svojom písomnom podaní zo dňa 26. 01. 2022 a aj na poslednom pojednávaní dňa 03. 02. 2022 vysvetlil svoje rozporuplné skutkové tvrdenia, ktorými odôvodňoval vydržanie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom (rozdielny rok nadobudnutia vydržanej nehnuteľnosti - podrobnejšie bod 12 tohto rozsudku) a predložil listiny z pozemno-knižnej dokumentácie pre pozemok parc. reg. E KN č. 293/1, tieto listiny nepreukázali žalovaným tvrdené skutočnosti (či už zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v roku 1970 alebo darovanie spornej nehnuteľnosti v roku 1999), a preto podľa názoru súdu žalovaný neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal vydržanie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, nakoľko neboli splnené jeho zákonné podmienky, t. j. naplnenie základného predpokladu vydržania vlastníckeho práva - oprávnenosti držby.

1.13. Vzhľadom na vyššie uvedené súd vyhovel žalobe a určil, že do dedičstva po poručiteľovi, E. Š., nar. XX. XX. XXXX, zomr. dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom W. X, patrí spoluvlastnícky podiel 1/12-iny k pozemkom zapísaným na LV č. XXXX, k. ú. W. ako KNC 47/2 orná pôda o výmere 2 158 m², KNC 47/3 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 69 m², KNC 47/4 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 31 m², ktorým určením súd navráti stav, ktorý bol evidovaný v katastri nehnuteľností pred zápisom vlastníckeho práva žalovaného k sporným nehnuteľnostiam na základe Osvedčenia o vydržaní N 90/2009 zo dňa 19.08.2009.

1.14. Čo sa týka trov konania, súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a to tak, že priznal žalobkyniam náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 07. decembra 2022 sp. zn. 5Co/76/2022 rozhodol tak, že: Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e. (výrok I.) Žalobkyne 1/, 2/ a 3/ m a j ú voči žalovanému n á r o k na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. (výrok II.)

2.1. V odôvodnení odvolací súd uviedol že: Preskúmaním veci samej z dôvodov uvádzaných v odvolaní žalovaného dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov vyplynuli, neopomenul rozhodujúce skutočnosti,

ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo, výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie je jasné, výstižné a presvedčivé, a zodpovedá kritériám stanoveným v § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie, z tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozsudku a v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a k odvolacím námietkam žalobcu dodáva nasledovné:

2.2. Odvolanie žalovaného je v prevažnej miere založené spochybňovaní predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu v tomto spore - uznesenia č. k. 5Co/11/2021-129 zo dňa 26. októbra 2021 a je tak koncipované ako opravný prostriedok žalovaného proti tomuto rozhodnutiu a nie proti rozsudku súdu prvej inštancie. Napriek tomu odvolací súd k námietkam žalovaného uvádza, že vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí nijako nekonštruoval skutkový stav veci, ktorý by nevyplynul z dokazovania, ktoré predtým vykonal v konaní súd prvej inštancie. V dotknutej vete odôvodnenia predchádzajúceho rozhodnutia odvolacieho súdu /bod 10. „Z dokazovania, ktoré v spore vykonal súd prvej inštancie vyplýva, že právny predchodca žalobkyn, poručník E. Š. bol v čase svojej smrti podielovým spoluvlastníkom parcely reg. E č. 293/1 o výmere 18872 m² zapísanej v katastri nehnuteľností pre k. ú. W. na LV č. XXXX.“/ síce došlo k chybe v písaní, keď namiesto slovného spojenia „v čase pred svojou smrťou“ použil odvolací súd chybne slovné spojenie „v čase svojej smrti“, ale išlo o zrejmu chybu, čo potvrdzuje hneď nasledujúca odvolacím súdom použitá veta „Ešte pred jeho smrťou bola geometrickým plánom vyhotoviteľ S. O. č. 16/2008 zo dňa 30. 7. 2008 z uvedenej parcely vytvorená parcela reg. C č. 47/2 o výmere 2258 m² /v súčasnosti po rozdelení zapísaná v katastri nehnuteľností ako parcely reg. C č. 47/2, 47/3 a 47/4/ a v katastri nehnuteľností pre k. ú. W. na LV č. XXXX bol ako vlastník tejto parcely zapísaný žalovaný a to titulom vydržania vlastníckeho práva.“. Ide teda o zrejmu chybu v písaní, na ktorej nemôže žalovaný dôvodne založiť svoje námietky o nesprávnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Samotný súd prvej inštancie nebol nijako uvedenou vetou, vytrhnutou žalovaným z celého kontextu rozhodnutia odvolacieho súdu, viazaný, čo ostatne vyplýva aj z odôvodnenia jeho napadnutého rozsudku, kde nikde neuvádza, že by z vykonaného dokazovania zistil taký skutkový stav, že právny predchodca žalobkyn bol v čase svojej smrti podielovým spoluvlastníkom parcely reg. E č. 293/1 o výmere 18872 m² zapísanej v katastri nehnuteľností pre k. ú. W. na LV č. XXXX, ale naopak uvádza, že „Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 01. 08. 2007 je zrejmé, že okrem iného bol neb. E. Š. spoluvlastníkom v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W.É., okres Považská Bystrica, parcely registra „E“ s parc. č. 293/1 o výmere 18 872 m², orná pôda. Titulom nadobudnutia je - 180/2001 Rozhodnutie OU podľa § 11 zák. 180/95, KV 350, Rozhodnutie o schv. ROEP č. A-1/03.“ /bod 17. odôvodnenia napadnutého rozsudku/ a „ Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 01. 07. 2015 je zrejmé, že okrem iného bol neb. E. Š. spoluvlastníkom v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parcely registra „E“ s parc. č. 293/1 o výmere 16 614 m², orná pôda. Titulom nadobudnutia je - 180/2001 Rozhodnutie OU podľa § 11 zák. 180/95, KV 350, Rozhodnutie o schv. ROEP č. A-1/03. Žalovaný bol spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti v podiele 7/60.“ /bod 18. odôvodnenia napadnutého rozsudku/.

2.3. Žalovaný ďalej namieta, že súd prvej inštancie bol pri svojom napadnutom rozhodnutí viazaný právnymi závermi odvolacieho súdu zo zrušujúceho uznesenia č. k. 5Co/11/2021-129 zo dňa 26. októbra 2021, ktoré odvolací súd založil aj na posudzovaní splnenia zákonných podmienok vydržania vlastníckeho práva k sporným pozemkom žalovaným a vyslovil záver, že u žalovaného a ani u jeho právnych predchodcov nebola založená dobromyseľná držba s ohľadom na nevyhotovenie dotknutých právnych úkonov v písomnej forme, čím prejedlikoval, že žalovaný nesplnil zákonné požiadavky vydržania vlastníckeho práva. K tomu odvolací súd uvádza, že kauzálna viazanosť rozhodnutím odvolacieho súdu nie je pre súd prvej inštancie absolútna a preto sa aj v tejto veci mohol súd prvej inštancie od vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu odchýliť, napríklad ak by pri došlo k zmene skutkových zistení alebo by došlo k podstatnej zmene rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v otázke, v ktorej odvolací súd zaujal záväzný právny názor.

2.4. K námietkam žalovaného smerujúcim k meritu veci samotnej odvolací súd uvádza, že je úplne v zhode so súdom prvej inštancie, že žalobkyne majú na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Žalobkyne odôvodnili svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení tak, že bez požadovaného

rozhodnutia nemôže byť spoluvlastnícky podiel 1/12 na parcele žalovaného reg. C č. 47/2 o výmere 2258 m² /v súčasnosti po rozdelení zapísaná v katastri nehnuteľností ako parcely reg. C č. 47/2, 47/3 a 47/4// predmetom dedičského konania po ich právnom predchodcovi, pričom podľa ich žalobných tvrdení bol ich právny predchodca v uvedenom podiele spoluvlastníkom tejto nehnuteľnosti, keď táto bola za života ich právneho predchodcu oddelená od parcely v jeho spoluvlastníctve reg. E č. 293/1 o výmere 18872 m² zapísanej v katastri nehnuteľností pre k. ú. W. na LV č. XXXX a zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníctvo žalovaného právnym titulom vydržania, pričom ale žalovaný nesplnil zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva. Podľa odvolacieho súdu je zrejmé, že ak právny predchodca žalobkyní nebol v čase svojej smrti vedený v katastri nehnuteľností ako podielový spoluvlastník parcely reg. C č. 47/2 o výmere 2258 m², nemôže byť tento spoluvlastnícky podiel na uvedenej nehnuteľnosti zistený ako majetok patriaci porúčiteľovi a bez ďalšieho prejednaný ako dedičstvo po právnom predchodcovi žalobkyní, ibaže by tu existovalo deklaratórne rozhodnutie súdu určujúce podielové spoluvlastníctvo právneho predchodcu žalobkyní k danej nehnuteľnosti v čase jeho smrti. Z takéhoto rozhodnutia by bol povinný súd prejednávajúci dedičstvo vychádzať, spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti zahrnúť do dedičstva a potvrdiť jeho nadobudnutie dedičom. Bez celého tohto postupu je právne postavenie žalobkyní ako spoluvlastníčok predmetnej nehnuteľnosti sporné a neisté, a určenie spoluvlastníckeho práva ich právneho predchodcu k predmetnej nehnuteľnosti v čase jeho smrti je prvý a nevyhnutným krokom, ktorý povedie k odstráneniu tejto spornosti a neistoty. Iný prostriedok ochrany svojich tvrdených práv ako je táto určovacia žaloba žalobkyne k dispozícii nemajú. Naliehavý právny záujem žalobkyní na požadovanom určení je preto daný.

2.5. K preukázaniu jeho existencie pritom nie je potrebné, aby žalobca v úplnosti preukázal všetky skutočnosti, ktorými svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodňuje. To platí najmä ohľadne tých skutočností, ktorými žalobca odôvodňuje danosť svojho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a zároveň nimi odôvodňuje aj danosť uplatneného práva, ktoré žiada určiť. Požiadavka ich preukázania pri skúmaní naliehavého právneho záujmu súdom by potom viedla k tomu, že konajúci súd by pri skúmaní danosti naliehavého právneho záujmu už posudzoval aj meritum veci. V kontexte danej veci to znamená, že ak žalobkyne pri odôvodnení svojho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení okrem iného spochybňujú nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaného vydržaním k nehnuteľnosti, ktorá predtým patrila ich právnomu predchodcovi, tak požiadavka, aby preukázali toto tvrdenie sa uplatní až pri meritórnem skúmaní veci. Pre účely skúmania danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení sa konajúci súd uspokojí s preukázaním toho, že žalovaný si skutočne nechal notársky osvedčiť vydržanie vlastníckeho práva k danej nehnuteľnosti a titulom vydržania bol potom zapísaný do katastra nehnuteľností ako jej vlastník. Či sa tak stalo po práve však nie je otázka, ktorú by musel mať konajúci súd preukázanú pri skúmaní danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

2.6. Čo sa týka samotného vydržania vlastníckeho práva žalovaného k sporným nehnuteľnostiam, žalobkyne v konaní produkovali tvrdenia spochybňujúce naplnenie oprávnenosti držby žalovaného ako základného zákonného predpokladu vydržania vlastníckeho práva, keď tvrdili, že žalovaný mal tieto nehnuteľnosti nadobudnúť darom od otca v čase, keď nebol plnoletý a plne spôsobilý na právne úkony a nestalo sa tak písomnou zmluvou, ktorá by mala všetky zákonom vyžadované náležitosti. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že právny predchodca žalobkyní bol pred svojou smrťou podielovým spoluvlastníkom v podiele 1/12, nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parc. registra E č. 293/1 o výmere 18 872 m², orná pôda, zapísanej na LV č. XXXX /LV č. XXXX zo dňa 01. 08. 2007/. Z uvedenej parcely bola geometrickým plánom GP č. 16/2008 oddelená novovzniknutá parcela reg. C č. 47/2 o výmere 2 258 m², ohľadne ktorej bolo notárskou zápisnicou osvedčené vyhlásenie žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k pozemku podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) a žalovaný bol v katastri nehnuteľností na LV č. XXXX zapísaný ako výlučný vlastník nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, par. reg. C č. 47/2 o výmere 2 258 m². V súčasnosti je už predmetná nehnuteľnosť vedená v katastri nehnuteľností ako nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W., okres Považská Bystrica, parcely reg. C č. 47/2 o výmere 2 158 m², orná pôda, č. 47/3 o výmere 69 m², zastavaná plocha a nádvorie a 47/4 o výmere 31 m², zastavaná plocha a nádvorie /LV č. XXXX/, ktorých výlučným vlastníkom je stále evidovaný žalovaný. Z výpisu z LV č. XXXX zo dňa 12. 08. 2019 je potom zrejmé, že žalobkyňa 1/ je titulom dedenia spoluvlastníčkou v podiele 1/12 nehnuteľnosti v k. ú. W., obec W.Ď., okres Považská

Bystrica, parc. reg. E č. 293/1 o výmere 16 614 m², orná pôda. Uvedené zápisy v katastri nehnuteľností spolu s ostatnými dôkazmi vykonanými súdom prvej inštancie /najmä obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Žilina sp. zn. N 90/2009/ jasne vo svojom kontexte a následnosti preukazujú, že právny predchodca žalobkyní spoluvlastnil pred svojou smrťou pozemok evidovaný ako parcela o výmere 18872 m², z tohto pozemku ešte za jeho života bol oddelený pozemok ako novozníknutá parcela o výmere 2258m², ku ktorému mal žalovaný podľa svojho vyhlásenia vydržať vlastnícke právo a právny predchodca žalobkyní ku dňu svojej smrti spoluvlastnil pozemok parc. reg. E č. 293/1 už len vo výmere 16614m², ktorý pozemok jeho smrťou zdedila žalobkyňa 1/. Správne súd prvej inštancie potom na základe tvrdení žalobkyní zameral svoje skúmanie na otázku, či žalovaný splnil zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti parc. reg. C č. 47/2 o výmere 2 258 m², pretože ide o pozemok, ktorý bol predtým ako súčasť parc. registra E č. 293/1 o výmere 18 872 m² evidovaný ako podielové spoluvlastníctvo právneho predchodcu žalobkyní a ak žalovaný zákonné podmienky vydržania nespĺnil, zostal tento aj naďalej v podielovom spoluvlastníctve právneho predchodcu žalobkyní a bol jeho spoluvlastníctvom aj v čase jeho smrti a je preto dôvodné vlastnícke právo právneho predchodcu žalobkyní k tomuto pozemku v čase jeho smrti určiť. Iný právny dôvod, pre ktorý by mohol právny predchodca žalobkyní stratiť vlastnícke právo k tejto časti pôvodného pozemku, okrem vydržania vlastníckeho práva žalovaným, nebol v konaní tvrdený, preukázaný ani inak nevyšiel v konaní najavo.

2.7. Odvolací súd sa potom zhoduje aj so samotným záverom súdu prvej inštancie, že žalovaný zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti nespĺnil, keď vzhľadom na v konaní preukázané skutočnosti nemožno držbu tejto nehnuteľnosti žalovaným hodnotiť ako oprávnenú. Žalovaný preukázane podľa vlastného vyjadrenia mal uvedenú nehnuteľnosť nadobudnúť ústnou darovacou zmluvou od svojho otca v roku 1999. Ako už odvolací súd uviedol v o svojom predchádzajúcom rozhodnutí v tejto veci, v roku 1999, kedy malo dôjsť k darovaniu, sa na právne úkony o prevode nehnuteľnosti vyžadovala zákonom písomná forma s následkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu v prípade jej nedodržania /§ 40 v spojení s § 46 a § 141 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v uvedených rokoch/. Podľa ustálenej súdnej praxe /viď. napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010 a 6MCdo/5/2010/ oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 /aj v znení nasledujúcom - poznámka odvolacieho súdu/ na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme. Žalovaný, tak ako každý iný občan Slovenskej republiky, mal mať vedomosť o zákonnej požiadavke písomnej formy darovacej zmluvy, ktorej predmetom bola nehnuteľnosť, ako aj o následku nedodržania tejto zákonnej požiadavky, ktorým je neplatnosť darovania. Nemohol byť preto so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že sa stal a je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, teda nebol jej oprávneným držiteľom.

2.8. Žalovaný poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018, ktorý uviedol, pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol a nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. K tomu odvolací súd uvádza, že okolnosti dobrej viery držiteľa, že je skutočne vlastníkom držanej veci je nutné skúmať s ohľadom na všetky okolnosti konkrétnej veci. Tie v danom prípade o oprávnenosti držby žalovaného nesvedčia. Žalovaný mal nadobudnúť predmetný pozemok na základe ústneho darovania v roku 1999, kedy, ako už bolo uvedené, zákon pre platnosť prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vyžadoval písomnú formu právneho úkonu. Išlo o dobu /rok 1999/, kedy právny poriadok z hľadiska požiadaviek na prevod vlastníckeho práva bol už dlhodobo stabilný a prevedené vlastnícke právo sa nadobúdalo vkladom do katastri nehnuteľností. Darcom predmetnej nehnuteľnosti mal byť otec žalovaného, ktorý však sám nebol v čase darovania evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník tejto nehnuteľnosti, ale svoje vlastnícke právo tiež odvodzoval od iných právnych úkonov, ktoré nespĺňali podmienky platnosti z hľadiska zákonom vyžadovanej formy a teda v podstate tiež od vydržania. Vzhľadom na všetky tieto okolnosti nemožno mať za to, že žalovaný sa chopil držby predmetnej nehnuteľnosti poctivo a že sa stal preto jej oprávneným držiteľom.

2.9. Nakoniec, čo sa týka námietky žalovaného, ohľadne toho, že nemožno určiť vlastnícke právo právneho predchodcu žalobkyní v čase jeho smrti k parceliam reg. C č. 47/2 orná pôda o výmere 2 158

m2, KNC 47/3 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 69 m2, KNC 47/4 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 31 m2 zapísaným na LV č. XXXX, k. ú. W., keď tieto v čase jeho smrti neexistovali, odvolací súd uvádza predmetom vlastníckeho vzťahu sú nehnuteľnosti-pozemky, nie parcely. Pozemky sú identifikované, špecifikované ako parcely s príslušnými parcelnými číslami v určitom katastrálnom území. Samotná parcela však nie je predmetom vlastníckeho práva, tým je pozemok, ktorý určitá parcela len zosobňuje, keď pomocou geometrického a polohového určenia a zobrazenia v katastrálnej mape, v mape určeného operátu alebo v geometrickom pláne pozemok eviduje v katastri nehnuteľností ako parcelu s vyznačením parcelného čísla /resp. v minulosti v pozemkovej knihe alebo v evidencii nehnuteľností/. Ak z nejakého dôvodu dôjde k zániku, zmene parcely alebo len k zmene parcelného čísla, neznamená to, že nemožno posúdiť právnu skutočnosť, na základe ktorej k tomu došlo a teda aj posúdiť zmeny vo vlastníckom práve k samotnému pozemku. Je len samozrejmé, že označenie samotného pozemku, ku ktorému súd určuje vlastnícke právo musí zodpovedať jeho evidencii v katastri nehnuteľností v čase súdneho rozhodnutia, čo ale neznamená, že ide o nejaký nový pozemok, ktorý tu predtým neexistoval.

2.10. Na základe uvedených záverov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny v celom rozsahu potvrdil.

2.11. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 a § 257 CSP. V odvolacom konaní úspešným žalobkyniam 1/ až 3/ súd priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 420 písm f) CSP ako aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol: Žalovaný namietal nejasné, nepresvedčivé a formalistické rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže súd jasne neuviedol skutkový stav o spornosti práva, na ktorom založil svoje rozhodnutie a fakticky uviedol iba skutkový stav uvedený v uznesení odvolacieho súdu, neuviedol dôkazy, ktoré vykonal a ktorými dôkazmi mal spornosť práva preukázať, neuviedol nijaké hodnotenie dôkazov a vysvetlenie ako posúdil argumenty a podstatné skutkové tvrdenia žalovaného, a odvolávajúc sa na právne posúdenie vydržania vlastníckeho práva žalovaným uvedené v uznesení odvolacieho súdu, vec rozhodol vyhovujúcim rozsudkom. Krajský súd následne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. O odvolacej argumentácii žalovaného uviedol, že je založená na spochybňovaní uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 26. 10. 2021, pričom v odôvodnení napadnutého neuviedol jasné a presvedčivé odpovede na relevantné otázky žalovaného, nie je z neho zrejmé skúmanie veci odvolacím súdom z právne významných hľadísk vzťahujúcich sa na súdený prípad, v dôsledku čoho žalovaný považuje rozsudok odvolacieho súdu za všeobecný a arbitrárny, ktorým súd porušil základné právo žalovaného na spravodlivý súdny proces.

3.2. Právo na spravodlivý súdny proces bolo podľa žalovaného porušené už pochybeniami odvolacieho súdu pri preskúmaní 1. rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré pochybenia viedli k nesprávnym záverom, na ktorých založil odvolací súd svoje uznesenie zo dňa 26. 10. 2021. 3.3. Žalobkyne v žalobe a počas celého konania nepreukázali, že ich právny predchodca E. Š. ku dňu svojej smrti (XX. XX. XXXX) bol vlastníkom parcely reg. E č. 293/1 o výmere 18 872 m2. Taktiež v konaní neboli zistené konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by mali nasvedčovať existencii vlastníckeho práva poručiťľa k sporným pozemkom (parc. C KN č. 47/2, 47/3, 47/3) ku dňu jeho smrti. Žalobkyne neuviedli skutočností, v ktorých vidia spornosť právneho vzťahu k pozemkom, ktorá má byť súdom riešená. Odvolací súd v rámci preskúmania 1. rozsudku súdu prvej inštancie postupoval v rozpore s ust. § 383 a § 384 CSP, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, keďže bez doplnenia či zopakovania dokazovania svojvoľne vytvoril skutkovú situáciu o „neexistujúcej“ duplicite vlastníckeho práva k parcele registra C č. 47/2, k. ú. W. (resp. neskorších pozemkov reg. C č. 47/2, 47/3, 47/4) , ktorá mala nastať tak, že právny predchodca žalobkyň, poručiťľ E. Š. bol ku dňu smrti vlastníkom parcely reg. E č. 293/1 s výmerou 18 872 m2, a súčasne popri ňom je aj žalovaný zapísaný na LV č. XXXX ako vlastník oddelenej časti o výmere 2258 m2 z tejto pôvodnej parcely označenej ako parcela reg. C č. 47/2.

3.4. Podľa žalovaného odvolací súd sa náležite nevysporiadal s argumentáciou uvádzanou žalovaným týkajúca sa „skonštruovaného“ skutkového stavu o duplicite vlastníckeho práva k sporným pozemkom. Tiež žalovaný je presvedčený, že v napadnutom rozsudku uvedené rozporné stanovisko odvolacieho

súdu k podstatnej skutkovej otázke týkajúca sa (ne)existencie vlastníckeho práva poručiteľa E. Š.U. v čase svojej smrti k sporným pozemkom, majúca rozhodujúci význam na riešenie sporu, si vyžaduje špecifické a jasné vysvetlenie, ktoré chýba v napadnutom rozsudku.

3.5. Odvolací súd založil spornosť vlastníckeho práva k parcele KNC 47/2 o výmere 2258 m², k. ú. W. (resp. parc. č. KNC 47/2, KNC 47/3 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 69 m², KNC 47/4 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 31 m²) len na dôvode, že právny predchodca žalobkyní bol 8 rokov pred smrťou spoluvlastníkom pozemku reg. E parc. č. 293/1 v pôvodnej výmere a na tomto skutkovom zistení založil domnienku, že by mal byť preskúmaný právny titul žalovaného, na základe ktorého nadobudol vlastnícke právo k odčlenenému pozemku KNC parc. č. 47/2 o výmere 2258 m². Odvolací súd sa nijako nevyjadril k argumentácii žalovaného v konaní pred súdom 1. inštancie a zopakovanou v odvolaní o tom, že v tejto súdnej veci absentuje spornosť vlastníckeho práva k daným pozemkom, keďže žalobkyne netvrdili a nepreukázali také skutkové okolnosti, ktoré nasvedčovali spornosti práva, ktorej odstránenie zakladá odôvodnenosť preskúmať právny titul žalovaného.

3.6. Odvolací súd tiež neuviedol a nijako nevysvetlil, ktoré súdom v konaní zistené skutočnosti nasvedčujú spornému právu k pozemkom a odôvodňujú preskúmavanie právneho titulu žalovaného. Podľa žalovaného ide o nesprávny postup odvolacieho súdu, ktorým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.7. Žalobkyne založili žalobu na svojich názoroch týkajúce sa oprávnenosti držby pozemkov žalovaným, ktorými spochybňujú, že žalovaný nenadobudol sporné pozemky v dobrej viere.

3.8. Zároveň žalovaný poukazuje na ust. § 130 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka („OZ“) z ktorého vyplýva, že aj pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená. Ak teda žalobkyne popierali, že žalovaný nenadobudol pozemky v dobrej viere, žalobkyne zaťažuje dôkazná povinnosť, aby túto domnienku v § 130 ods. 1 v druhej vete OZ vyvrátili relevantnými skutočnosťami a dôkazmi (napr. rozhodnutia NS SR 4Cdo/102/2017 - bod 17., NS SR 4Cdo/120/2019). V súvislosti s tvrdeniami žalobkyní v žalobe, žalovaný poukazuje na právnu úpravu vydržania v Občianskom zákonníku (§130 ods. 1, § 134 ods. 1) z ktorej nijako nevyplýva, že aby držiteľ (vydržateľ) mal preukázať vstup do držby (výlučne) perfektnou zmluvou zavkladovanou príslušným štátnym orgánom. Žalobkyne nijako nevyvrátili túto domnienku v ust. § 130 ods. 1 OZ, v konaní (okrem žaloby) neprodukovali relevantné tvrdenia a dôkazy, ktoré mali vyvrátiť oprávnenú držbu sporných pozemkov žalovaným a nijako nepreukázali nedobromyseľnú držbu sporných pozemkov žalovaným. Žalovaný je názoru, že odvolací súd pochybil, keďže „toleroval“ žalobkyniam neuvedenie skutkových tvrdení a dôkazov nasvedčujúce dôvodnosti preskúmať oprávnenosť držby pozemkov žalovaným.

3.9. K porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie došlo odvolacím súdom aj tým, že odvolací súd v zrušujúcom uznesení meritórne skúmal vec z hľadiska splnenia zákonných požiadaviek vydržania vlastníckeho práva k sporným pozemkom žalovaným podľa skutočností uvádzaných v osvedčení jeho vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k parc. reg. C KN č. 47/2 uvedené v notárskej zápisnici N 90/2009 a žiadosti o jej spísanie, a to zo svojej iniciatívy bez toho, aby žalobkyne v konaní poukázali na tieto skutočnosti. Následne odvolací súd prejedlikoval nedobromyseľnosť žalovaného 7 a nesplnenie zákonných požiadaviek vydržania vlastníckeho práva, svojimi názormi v zmysle § 391 ods. 2 CSP zaviazal súd prvej inštancie, ktorému vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, a súd prvej inštancie totožné právne závery prevzal do svojho rozsudku vo veci a na ich základe určil vlastnícke právo poruč. E. Š. k sporným pozemkom. Takýmto postupom odvolací súd porušil základné princípy spravodlivého konania najmä princíp rovnosti strán ako aj princíp kontradiktórnosti konania, keďže mu bola zmarená možnosť v ďalšom konaní argumentovať a predkladať dôkazy o tom, že sporné pozemky poctivým spôsobom nadobudol od svojich právnych predchodcov, ktorí boli pôvodnými spoluvlastníkmi pozemku evidovanými v Pozemkovej knihe, že splnil zákonné požiadavky vydržania vlastníckeho práva k nim, s jeho vlastníckym právom súhlasili všetci spoluvlastníci parcely reg. E č. 293/1 (resp. novovytvorenej parc. C KN č. 47/2) vrátane spoluvlastníka poručiteľa E.S. Š., a o jeho vlastníckom práve bola vydaná verejná listina podľa platného a účinného zákonného ustanovenia v § 63 Notárskeho poriadku č. 323/1992 Zb. v platnom znení. Žalovaný dodáva, že na pojednávaní 3. 2. 2022 síce mal možnosť reagovať a aj produkoval ústnu i písomnú argumentáciu (podanie zo dňa 26. 1. 2022), ale táto možnosť realizovať svoje právo sa prejavila pred súdom prvej inštancie ako čisto formálna, bez reálnej možnosti relevantne akokoľvek ovplyvniť výsledné rozhodnutie vo veci.

K uvedenej námietke žalovaného v odvolaní, odvolací súd v napadnutom rozsudku uviedol (14. bod), že

kauzálna viazanosť nie je pre súd prvej inštancie absolútna, a preto sa súd prvej inštancie od vysloveného právneho názoru odvolacieho súdu mohol odchýliť, napríklad ak by došlo k zmene skutkových zistení alebo by došlo k podstatnej zmene rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v otázke, v ktorej odvolací súd zaujal záväzný právny názor. Toto odôvodnenie považuje žalovaný za čisto formalistické.

3.10. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nedostatočne odôvodnil z akého dôvodu by spoluvlastníctvo, ktoré zaniklo ešte počas života právneho predchodcu žalobkýň, zakladalo spornosť vlastníckeho práva k parcele KN-C 47/2, k. ú. W., rovnako nijako neodôvodnil ako resp. ktoré skutkové zistenia či skutočnosti by mali, počas života poruč. E. Š. zaniknuté spoluvlastníctvo k oddelenej časti z parc. E č. 293/1 (resp. KN-C č. 47/2), zakladať vlastnícke právo právneho predchodcu žalobkýň k parcelám reg. KN-C 47/2, 47/3 a 47/4 v k. ú. W. ku dňu jeho smrti, a na základe ktorých skutočností sa odvolací súd domnieva, že treba skúmať zákonnosť titulu nadobudnutia žalovaného a dobromyseľnosť držby, ktorá tomuto nadobudnutiu vlastníckeho práva predchádzala. Žalovaný opakovane poukazuje, že odvolací súd neuviedol, na základe ktorých skutočností by mal byť porúčiteľ vlastníkom parcely KN-C č. 47/2 ku dňu svojej smrti.

3.11. Odvolací súd sa k osvedčeniu o vydržaní ako verejnej listiny nijako nevyjadril a nevysvetlil dôvod opomenutia resp. ignorovania tejto verejnej listiny pri rozhodovaní veci, napriek tomu, že mu to ukladá ust. § 205 CSP. Podľa žalovaného nerešpektovanie tohto skutkového podkladu bez relevantného vysvetlenia konajúcimi súdmi, ktorý má dopad na podstatnú otázku v konaní (existenciu či neexistenciu spornosti práva riešeného v konaní), od ktorej sa odvíja aj existencia naliehavého právneho záujmu žalobkýň na požadovanom určení práva a ktorej posúdenie má rozhodujúci význam na výsledok sporu, je jasným dôkazom porušenia základného práva žalovaného na súdnu ochranu.

3.12. Odvolací súd takisto nezobral do úvahy skutočnosť, že časť (vrátane časti zodpovedajúca novovzniknutej parcele C KN 47/2) pozemku registra E č. 293/1 (pôvodne č. 293), k. ú. W. využívala rodina Q. už od roku 1940, kedy ho získala faktickou deľbou pozemku vykonanou pôvodnými spoluvlastníkmi evid. v pozemkovej knihe, po ktorej ho využíval starý otec žalovaného X. Q., najskôr s prvou manželkou S. Q. rod. Š. (pôvodna spoluvlastníčka) a neskôr s druhou manželkou U. Q., rod. Š. (pôvodna spoluvlastníčka). Otec žalovaného časť tohto pozemku dostal od svojej matky U. Q. a po smrti svojho otca X. Q., rodinou užívanú časť pozemku rozdelili si bratia V. a B. Q., kedy B. Q. Y. si zobral časť, ktorú dostal od svojej matky U. Q. a V. Q. zase časť, ktorú mal po svojej matke S. Q.. B. Q. Y. neskôr pozemok, ktorý dostal od svojej matky U. Q., daroval svojmu synovi, žalovanému.

3.13. Odvolací súd neprihliadol ani na dôkaz predložený v konaní, ktorým je Vyjadrenie E. Š., právneho predchodcu žalobkýň, zo dňa 28.11.2008, v ktorom vyhlásil, že nemá výhrady k vzniku vlastníckeho práva žalovaného k parcele C KN, parc. č. 47/2, k. ú. W., ktorá bola odčlenená od pôvodnej parcely E KN, parc. č. 293/1, k. ú. W..

3.14. V napadnutom rozsudku sa teda odvolací súd nijako nevyjadril ku skutočnostiam a dôkazom svedčiacim o dobromyseľnosti držby žalovaného a dokonca neodôvodnil z akého dôvodu na tieto neprihliadol. Nesprávnym postupom v rozpore s ust. § 205, § 383 a § 384 CSP došlo k porušeniu základných princípov súdneho konania, zakotvených v čl. 2 a čl. 6 CSP, a takto bolo znemožnené žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.15. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol: Žalovaný prípustnosť svojho dovolania odvodzuje podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko odvolací súd sa pri posudzovaní právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, a to konkrétne pri posudzovaní právnej otázky či je daný naliehavý právny záujem žalobkýň na určení vlastníckeho práva ich právneho predchodcu ku dňu jeho smrti k sporným pozemkom, a rovnako aj pri posudzovaní oprávnenosti držby z hľadiska (ne) existencie dobromyseľnosti žalovaného.

3.16. Žalobkyne v celom konaní neodôvodnili naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva porúčiteľa E. Š. k sporným pozemkom C KN parc. č. 47/2, parc. č. 47/3 a parc. č. 47/4 v k. ú. W., keďže neuviedli, nepreukázali nijaké konkrétne skutkové tvrdenia a individuálne skutkové okolnosti veci nasvedčujúce existencii vlastníckeho práva porúčiteľa E. Š. k sporným pozemkom ku dňu jeho smrti. Odvolací súd neuviedol, z ktorých skutkových zistení a skutkových podkladov vychádzal pri prijatí záveru o danosti naliehavého právneho záujmu žalobkýň na určení vlastníckeho práva právneho predchodcu žalobkýň ku dňu jeho smrti k sporným pozemkom.

3.17. Napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to konkrétne od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného pod sp.zn. 5Cdo 548/2015, publikovaného v „zbierke rozhodnutí“ ako R 22/2017, podľa ktorého „naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenie a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti uplatneného práva.“

3.18. Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu aj pri samotnom posudzovaní dobromyseľnosti držby.

Ústavný súd SR k rozhodnutiu R 74/2015 (na ktorom odvolací súd založil svoje rozhodnutie) uviedol, že v tomto rozhodnutí Najvyšší súd Slovenskej republiky nijako neuviedol, na základe akých úvah a dôvodov sa radikálne odklonil od skoršej judikatúry vyjadrenej v R 45/86 a R 44/96, a ktoré sú aj podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným výkladom dobromyseľnosti držby zakladanej na ústných právnych úkonov s dôrazom na poctivý spôsob nadobudnutia, za ktorý treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi; napr. že išlo o dar alebo držiteľ zaplatil dohodnutú cenu alebo poskytol iné plnenie. Ústavný súd v náleze viackrát zdôraznil, že za ústavne konformný výklad dobromyseľnosti držby treba považovať taký výklad dobromyseľnosti držby, pri ktorom držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol, a zároveň uviedol, že výklad dobromyseľnosti držby, ktorý takúto možnosť vylučuje alebo ju obmedzuje, nerešpektuje podstatu a zmysel vydržania a teda je ústavne neakceptovateľný (bod 56., 58 v náleze).

3.19. Napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu je príliš arbitrárne a nemá oporu v právnej úprave vydržania v ust. § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka a ani v ustálenej judikatúre (R č. 44/96, 45/1986, nález Ústavného súdu zn. II.ÚS 484/2015). Právne posúdenie nedobromyseľnosti žalovaného odvolacím súdom je nesprávne, keďže je príliš formalistické, zúžené len na písomnú formu právnych úkonov s poukazom na právnu vetu označeného rozhodnutia, výklad existencie (ne)dobromyseľnosti je reštriktívny vyslovujúci až akýsi paušálny záver o neexistencii dobromyseľnosti každej držby nehnuteľnosti ktorýmkoľvek držiteľom, popierajúci právnu úpravu vydržania v Občianskom zákonníku, jej obsah a účel, a fakticky takmer vylučuje resp. výrazne obmedzuje možnosť nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním. Odvolací súd (aj súd prvej inštancie) neskúmali a neposudzovali dobromyseľnosť žalovaného s prihliadnutím na všetky významné hľadiská a so zreteľom na všetky individuálne okolnosti jeho držby pozemku (C KN č. 47/2), ktorá bola dobromyseľná (rovnako aj držba jeho otca B. Q.), keďže tento pozemok od začiatku patrila jeho priamym právnym predchodcom, od ktorých pozemok nadobudol. Žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie uviedol a preukázal, že sporné pozemky poctivým spôsobom nadobudol (darovaním) od otca B. Q. a starej matky U. Q. rod. Š., ktorá bola pôvodnou spoluvlastníčkou zapísanou v Pozemkovej knihe (vl. č. 12 a č. 350 v podiele 5/60) a podľa D 326/67 po svojej sestre Q. O. nadobudla tiež jej podiel 5/60-in na pôvodnom pozemku (parc. č. 293, k. ú. W.). Tiež poukázal, že spoluvlastníkom bol aj brat U. Q. - V. Š. (starý otec žalobkyň), a že súrodenci si v dávnej minulosti (pred r. 1940) medzi sebou rozdelili spoločný pôvodný pozemok reg. E č. 293/1 (resp. pôvodne č. 293), pričom predchodcami žalovaného bola užívaná časť z pozemku zodpovedajúca novovytvorenej parc. C KN č. 47/2, ktorú nadobudol vydržaním po splnení zákonných požiadaviek vydržania, s jeho vlastníckym právom súhlasil právny predchodca žalobkyň E. Š., ktorému bolo známe rozdelenie pôvodného pozemku medzi pôvodnými vlastníckmi, keďže aj on užíval inú časť z pozemku reg. E č. 293/1, ktorú dostal od svojho otca V. Š.. Žalovaný tiež preukázal, že jeho vlastnícke právo mu preukazuje osvedčenie jeho vyhlásenia o vydržaní pozemku C KN č. 47/2 uvedené v notárskej zápisnici zo dňa 19. 8. 2009 č. N 90/2009 vydané zákonným spôsobom a obsahujúca všetky náležitosti podľa § 63 Notárskeho poriadku v zák. č. 323/1992 Zb.. Zároveň žalovaný poukazuje na § 130 ods. 1 OZ, druhá veta: „Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená“.

3.20. Vzhľadom na okolnosti prípadu a skutkový stav zistený v tomto konaní, odvolací súd nemal preukázanú nedobromyseľnosť držby pozemkov žalovaným s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti prípadu a so zreteľom na zákonnú domnienku v ust. § 130 ods. 1 OZ, druhá veta.

3.21. Žalovaný sa domnieva, že vydaním tak arbitrárneho a formalistického rozhodnutia akým je rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/76/2022-192 zo dňa 07. 12. 2022 bol narušený princíp právnej istoty. Krajský súd v Trenčíne porušil pri rozhodovaní vo veci viacero ustanovení CSP (§ 205, § 383 a § 384) ako aj základné zásady formulované v článku 2 a článku 4 CSP. Uvedeným nesprávnym postupom dovolacieho súdu došlo k odňatiu možnosti žalovaného reálne brániť svoje vlastnícke právo v

spravodlivom konaní. Právne názory uvedené v napadnutom rozsudku sú v rozpore s ustálenou judikatúrou (R 44/96 a R 45/1986) a s rozhodnutím Ústavného súdu SR (II ÚS 484/2015 zo dňa 14. 11. 2018).

3.22. Odvolací súd neprípustným spôsobom odňal žalovanému zákonným spôsobom nadobudnuté vlastnícke právo k pozemkom, a to de facto vlastnícke právo k celým sporným pozemkom, nie len k vlastníckemu podielu vo výške 1/12. Žalovaní, aj jeho právni nástupcovia, budú po neobmedzenú dobu v neistote, či aj ďalší spoluvlastníci (a ich právni nástupcovia), ktorí súhlasili s vydržaním vlastníckeho práva žalovaného k parc. C KN č. 47/2, sa budú na základe takéhoto rozsudku domáhať (bez akéhokoľvek dôvodu) svojho vlastníckeho práva k pôvodne svojím podielom k par. reg. E č. 293/1 resp. k odčlenenej časti (parc. 47/2). Týmto spôsobom bolo ohrozené jeho ústavné právo zakotvené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky.

3.23. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti navrhujeme Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako dovolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/76/2022-192 zo dňa 07. 12. 2022 v zmysle ust. § 449 ods. 1 CSP zrušil a v zmysle ust. § 449 ods. 2 CSP zrušil aj rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 13C/34/2019-155 zo dňa 12. 04. 2022, a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Alternatívne navrhujeme dovolaciemu súdu, aby rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z m e n i l postupom podľa § 449 ods. 3 CSP a žalobu žalobkyní zamietol. Zároveň žiadame, aby priznal žalovanému nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %.

4. Žalobkyne vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhli dovolanie žalovaného odmietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania, eventuálne zamietnuť ako nedôvodné a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

6. V podanom dovolaní dovolateľ uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľ namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu konkrétne „či je daný naliehavý právny záujem žalobkyní na určení vlastníckeho práva ich právneho predchodcu ku dňu jeho smrti k sporným pozemkom “a nadväzujúcej otázky „oprávnenosti držby z hľadiska (ne) existencie dobromyseľnosti žalovaného“.

11. V súdnej veci v otázke naliehavého právneho záujmu dospel súd prvej inštancie k záveru (bod 37 rozsudku), že vzhľadom na petit žaloby teda, že žalobkyne sa domáhali určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi E. Š.U., naliehavý právny záujem na tejto žalobe je daný. Skutočnosť, že prípadné určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po E. Š., nemôže vyvolať zmenu zápisu vlastníkov v katastri nehnuteľností, nemôže viesť striktne záveru, že sa tým žiadnym spôsobom nezmení právne postavenie žalobkýň. Naopak práve meritórne posúdenie existencie vlastníctva právneho predchodcu žalobkýň k sporným nehnuteľnostiam môže zmeniť právne postavenie žalobkýň, keďže jedine úspech žalobkýň v konaní o ich žalobe im umožní uplatnenie svojich prípadných nárokov voči subjektom, ktoré boli alebo sú stále vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie v tejto otázke stotožnil a vyjadril právny názor (bod 15, 16 rozsudku), že určenie spoluvlastníckeho práva právneho predchodcu žalobkýň k predmetnej nehnuteľnosti v čase jeho smrti, je prvý a nevyhnutný krok, ktorý povedie k odstráneniu tejto spornosti a neistoty. Iný prostriedok ochrany svojich tvrdených práv ako je táto určovacia žaloba, žalobkyne k dispozícii nemajú. Naliehavý právny záujem žalobkýň požadovala na požadovanom určení je preto daný. Ak žalobkyne pri odôvodňovaní svojho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení okrem iného spochybňujú nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaného vydržaním k nehnuteľnosti, ktorá predtým patrila ich právnenému predchodcovi, tak požiadavka, aby preukázali toto tvrdenie sa uplatní až pri meritórnom skúmaní veci. Pre účely skúmania danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení sa konajúci súd uspokojí preukázaním toho, že žalovaný si skutočne nechal notársky osvedčiť vydržanie vlastníckeho práva k danej nehnuteľnosti a titulom vydržania bol potom zapísaný do katastra nehnuteľností ako jej vlastník. Či sa tak stalo po práve však nie je otázka, ktorú by musel mať konajúci súd preukázanú pri skúmaní danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

11.1. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym záverom odvolacieho súdu týkajúceho sa otázky naliehavého právneho záujmu žalobkýň na požadovanom určení, ktorý je aj podľa dovolacieho súdu daný keď iný prostriedok ochrany svojich tvrdených práv ako je táto určovacia žaloba žalobkyne k dispozícii nemajú.

11.2. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní tvrdí, že napadnutým rozhodnutím sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to konkrétne od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného pod sp. zn. 5Cdo/548/2015 publikovaného v zbierke rozhodnutí ako R 22/2017, podľa ktorého „naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenie a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti uplatneného práva“, dovolací súd uvádza, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí neriešil otázku „že naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP nie je daný...“, ale riešil otázku „že je daný naliehavý právny záujem žalobkýň na určení vlastníckeho práva ich právneho predchodcu, ku dňu jeho smrti k sporným parcelám“. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená dovolacia argumentácia nepredstavuje odklon, tak ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže rozhodnutie ktorým argumentuje dovolateľ takúto právnú problematiku neprejednáva.

12. V súdnej veci ohľadne právnej otázky „oprávnenosti držby z hľadiska (ne) existencie dobromyseľnosti žalovaného“, dospel súd prvej inštancie k záveru (bod 41 a 42 rozsudku), že v roku 1970 (kedy malo prísť podľa žalovaného k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva) ako aj v roku 1999 (kedy mu mal jeho otec darovať sporné nehnuteľnosti) bola v zmysle zákona vyžadovaná písomná forma právnych úkonov o prevode nehnuteľností ako aj dohody o zrušení a vyporiadani podielového spoluvlastníctva s následkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu v prípade jej nedodržania. A preto absencia týchto zmlúv vyvoláva pochybnosť o dobromyseľnej držbe na strane žalovaného. S poukazom na ustálenú súdnu prax, najmä na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR R 74/2015, oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. 12. 1991 (aj v nasledujúcich zneniach) na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme. Odvolací súd sa s rozsudkom súdu prvej inštancie stotožnil a vyjadril právny názor (bod 17, 18 a 19 rozsudku), že žalovaný zákonné podmienky vydržania vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti nesplnil, keď vzhľadom na v konaní preukázané

skutočnosti nemožno držbu tejto nehnuteľnosti žalovaným hodnotiť ako oprávnenú. Žalovaný preukázane podľa vlastného vyjadrenia mal uvedenú nehnuteľnosť nadobudnúť ústnou darovacou zmluvou od svojho otca v roku 1999. V roku 1999 kedy malo dôjsť k darovaniu sa na právne úkony o prevode nehnuteľnosti vyžadovala zákonom písomná forma s následkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu v prípade jej nedodržania (§ 40 v spojení s § 46 a § 141 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v uvedených rokoch). Podľa ustálenej súdnej praxe (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010 a 6MCdo/5/2010) oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 (aj v znení nasledujúcom - poznámka odvolacieho súdu) na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme. Nemohol byť preto so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že sa stal a je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, teda nebol jej oprávneným držiteľom.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024 vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia rozhodol, že „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám osebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda, napríklad či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

14. Veľký senát Najvyššieho súdu v predmetnom rozhodnutí uviedol, že zodpovedanie nastolenej dovolacej otázky [„či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu (v okolnostiach danej veci na základe ústnej kúpnej zmluvy)“ (bod 11)] súvisí s interpretáciou predovšetkým ustanovení § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 OZ.

14.1. Podľa § 130 ods. 1 OZ ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

14.2. Podľa § 134 ods. 1 OZ oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnuťnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

15. Veľký senát najvyššieho súdu pri interpretácii vyššie uvedených hmotnoprávnych ustanovení a v rozsahu dovolaním nastolenej právnej otázky považuje za potrebné uviesť, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu, tak ako to robí napr. § 991 Českého občianskeho zákonníka. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle“. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držby. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na

skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu ma pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.

16. Veľký senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní o nastolenej otázke [(bod 11), ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne] z vyššie uvedených dôvodov nepovažuje za správny v podstate jediný argument, o ktorý sa novšia judikatúra (R 73/2015 a R 74/2015) opiera, a to, že „[n]eznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedľuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť“. Judikatórna línia reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrdzujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarcu pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je neprímerane rigidná. Preto sa veľký senát priklonil k ostatným súdnym rozhodnutiam (bod 12.3 až 12.3.3.), ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru (bod 12.1.), vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplyva. Zároveň pritom rešpektoval účel vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Na historickom pozadí nie nepodstatnou je tiež okolnosť, že ani v minulosti (podľa slovenského, resp. uhorského práva, pozn.) právny titul nebol podmienkou držby. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu (bod 12.3.2.) pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

17. V kontexte uvedeného Najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom nemôže byť ten, kto do ich držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 aj v znení nasledujúcom, na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s uznesením Okresného súdu Trenčín z 5. júna 2023 č. k. PB - 13C/34/2019 - 242 a v rozsahu zrušenia vrátil vec Krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom, považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred odvolacím súdom, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.